



HINDAMISOTSUS

Tartu

6. jaanuar 2017 nr 2

Filmi algmaterjali ja filmi tootmisega kaasneva dokumentatsiooni arhiiviväärtuse väljaselgitamine

I ÜLDOSA

1.1 HINDAMISE ALUS

Hindamise alus on arhiiviseaduse (RT I, 21.03.2011, 1) § 3 lg 1 ja 2 ning säilituseksemplari seaduse (RT I, 07.07.2016, 1) § 7 lg 7.

1.2 HINDAMISE EESMÄRK JA ULATUS

Hindamise eesmärk on välja selgitada arhiiviväärtuslik osa Eesti filmipärandist filmide monteeritud algmaterjali¹ ja/või esituskoopia näol, samuti selle loomist kontekstualiseeriv materjal ja dokumentatsioon.

II HINDAMISE LÄBIVIIMINE

2.1 HINDAMISE ALUSDOKUMENDID

Hindamisel lähtuti arhiiviseadusest, arhiivieeskirjast ning Rahvusarhiivi hindamispoliitika ja -strateegia põhimõtetest (kinnitatud riigiarhivaari 15.02.2010 käskkirjaga nr 10).

2.2 HINNATAVA TEABE ÜLEVAADE

2.2.1 Üldist

Käesolevas hindamisotsuses käsitletakse filmiliikidena:

- mängufilme,
- dokumentaalfilme,
- populaarteaduslikke filme,
- animafilme,
- teleseriaale, -sarju ja -saateid,
- muusikavideosid,
- reklaamfilme,
- tudengifilme,
- amatöörfilme.

¹ Algmaterjali mõistetakse säilituseksemplari seaduse § 2 lg 4 tähenduses.

Filmitootmise protsessist annavad tervikliku pildi eelkõige järgmised filmitootmisega kaasnevad ning filmiga seotud andmed ja dokumendid:

- filmi andmestik,
- stsenaarium – stsenaariumi- ja arendustoetuse juurde kuuluvad versioonid,
- kunstniku kavandid (kostüümid, dekoratsioonid),
- muusikalehed,
- režissööri *storyboard*'id,
- reklaammaterjal (treilerid, plakatid),
- ristmeedia²,
- fotod võtteplatsilt,
- näitlejaproovide ülesvõtted.

2.2.2 Riikliku toetusega filmid

Filmide tootmiseks on Eestis võimalik taotleda riiklikku toetust. Riigi rahalise toetuse eraldamisel lähtutakse Eesti filmi toetuskavast (Riigiabi SA.37526 (2013/N) – Eesti audiovisuaalsektori toetamine). Riiklikke toetusi jagavad filmitootjaile Eesti Filmi Instituut (EFI), Kultuuriministeerium ja Eesti Kultuurkapital.

Vastavalt Euroopa Komisjoni riigiabi andmise loa tingimustele tuleb riigi rahaliste toetuste andmisel hinnata filmi toomise taotlusi kunstilisest, kultuurilisest ja majanduslikust seisukohast. Eesti Kultuurkapitalis vastutab toetuste jagamise eest audiovisuaalse kunsti sihtkapital. Kultuuriministeeriumis kutsutakse iga programmi puhul kokku projektide valikukomitee, mis hindab projektide tähtsust Eesti (filmi)kultuuri seisukohast. Mõlemad hindavad projekti kultuurilisi ja loovelemente ning projekti eelarvelisi ja rahalisi elemente. EFI-is on erinevate kavade hindamiskriteeriumid erinevad, hõlmates elemente, mis seonduvad projekti kultuuriliste ja kunstiliste omadustega ning rahaliste elementidega ja võimaliku tulemuse või mõjuga. Kõikide toetuste puhul hindavad projekte valdkonna asjatundjad ning taotluste väljavalimisel peetakse silmas projektide mõju Eesti ja maailma kultuurile³.

2.2.3 Riikliku toetuseta filmid, sh amatöörfilmid

Nii professionaalsete filmitootjate kui ka amatööride poolt luuakse filme ka ilma riigi rahalise abita. Eeldada võib, et osa sellest filmitoodangust jäädvustab samuti Eesti ühiskonna, kultuuri ja ajaloo jaoks olulisi sõlmpunkte ja võtmeisikuid ning peegeldab filmikultuuri, -esteetika või -tehnoloogia arenguid.

2.2.4 Reklaamfilmid

EFI ei jaga rahalisi sihttoetusi tellimus-, õppe-, promotsiooni- ja reklaamfilmidele ning Eesti Kultuurkapitali audiovisuaalse kunsti sihtkapital ei toeta reklaamfilme. Eesti Turunduskommunikatsiooni Agentuuride Liidu korraldatud loovusfestivalil „Kuldmuna“ auhinnatakse parimaid reklaami-, disaini-, loov- ja kommunikatsioonilahendusi. Festivali hindamis põhimõtetes (2016. a juhend) mainitakse, et tööde hindamise aluseks on kõrge loominguline ja teostuslik tase ning originaalsus. Hinnatakse ideed ja loovlahendust, teostamise loomingulist kvaliteeti, kampaania elluviimise originaalsust ja tulemuslikkust ning eesmärkide saavutamist. Reklaami kategoorias hinnatakse telereklaame (sh kinoreklaam, internetireklaam) kahes etapis. Esimese etapina valitakse välja nn *shortlist*. See esitatakse žüriile, kes otsustab, millistele töödele antakse auhind: kuldne, hõbedane või pronksine

² Filmiloo edasiarendused teistel meediaplavormidel, näiteks filmiga seotud veebileht, mobiilirakendus, arvutimäng, koomiks, järjejut, lauamäng jne.

³ EK Riigiabi andmise loa dokumendist jaotis 3.4. *Valikumenetus ja kultuurilised kriteeriumid* (p. 14 kuni 19).

Kuldmuna. Lisaks saab anda ühe eriauhinna kategooria kohta.

2.2.5 Tudengifilmid

Tudengifilmide all mõistetakse käesolevas hindamisotsuses filme, mis valmivad Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudi (BFM) kommunikatsiooni ja meedia suuna eriala üliõpilaste poolt. Rakenduskõrgharidus valmistab ette spetsialiste (režii, stsenaaristika ja filmiteooria, produktsioon, operaatoritöö, montaaž, heli), kellel on teadmised filmi väljendusvahenditest.

2.3 HINDAMISE KÄIK

Hindamise viisid läbi Rahvusarhiivi filmiarhiivi direktor Eva Näripea ja asedirektor Gerli Rebane.

Rahvusarhiivi hindamiskomisjon arutas hindamisega seonduvaid küsimusi 8. märtsi 2016, 2. juuni 2016 ja 21. septembri 2016 koosolekul. Hindamisotsuse kavandit arutati Rahvusarhiivi nõukojas 22. novembril 2016.

Kõik riigilt rahalist toetust saanud filmid on läbinud põhjaliku ja asjatundliku hindamise rahastusotsuse saabumise eelselt, mistõttu pole põhjust kahelda nende teostamise professionaalses tasemes. Rahaline ressurss, mida avalik sektori on nende tootmisesse paigutatud, on märkimisväärne. Riigilt rahalist toetust saanud filmid moodustavad olulise ja põhilise osa Eesti filmipärandist.

Eesti Turunduskommunikatsiooni Agentuuride Liidu korraldatava loovusfestivali „**Kuldmuna**“ **reklaamikategooria auhinnanominentide hulka pääsemine** (eeldab vastamist festivali auhinna kandidaatide kriteeriumidele) tagab Rahvusarhiivi hinnangul piisava kvaliteedi ja esindatuse reklaamfilmidest.

Tudengifilmide osas tuleb tähelepanu pöörata **BFM-i bakalaureuse- ja magistritaseme lõputööna valminud filmidele**, mis peegeldavad audiovisuaalse kultuuri muutusi ning innovaatiliste väljendusvormide kasutamist digitaalsete meedia- ja kommunikatsioonivahenditega.

Riikliku rahastuseta toodetud filmide, sh amatöörfilmide hulk ja maht, arvestades tänapäevaseid igapäevase kasutamise võimalusi filmida, monteerida ja levitada, on väga suur ja mitmekesine. **Valiku puhul on otstarbekas kasutada järgnevaid hindamiskriteeriume:**

- professionaalsus (professionaalne tase või tootja),
- tunnustatus (ühiskondlik ja/või erialane),
- sisu, vormi või andmekandja väärtus iseenesest (kunstiline, esteetiline, kultuuriline, tehnoloogiline) ning ajalooline ja/või ühiskondlik väärtus.

III HINDAMISOTSUS

Arhiiviväärtuslikud on:

3.1 kõigi riigilt rahastuse saanud filmide monteeritud algmaterjal ja/või esituskoopia koos tootmisprotsessi kajastava andmestiku ja dokumentidega;

3.2 loovusfestivali „Kuldmuna“ reklaamikategooria auhinnanominentide teise etappi valitud reklaamfilmide monteeritud algmaterjal ja/või esituskoopia;

3.3 BFM-i bakalaureuse ja magistri taseme lõputööna valminud tudengifilmide monteeritud algmaterjal koos tootmisprotsessi kajastava andmestiku ja dokumentidega;

3.4 riigi toetuseta toodetud filmide, sh amatöörfilmide monteeritud algmaterjal ja/või esituskooopia koos tootmisprotsessi kajastava andmestiku ja dokumentidega juhul, kui film:

3.4.1 on teostatud kõrgel professionaalsel tasemel;

3.4.2 kui selle sisul, vormil või kandjal on väärtus iseenesest (s.t kunstiline, esteetiline, kultuuriline, tehnoloogiline väärtus);

3.4.3 kui see talletab Eesti kultuuri, ühiskonna ja ajaloo sõlmpunkte ja võtmeisikuid ning neid kujundanud ja mõjutanud tegureid;

3.4.4 kui see on pälvinud olulist kõlapinda ühiskonnas või asjatundjate tunnustust.

IV HINDAMISOTSUSE RAKENDAMINE

Arhiiviväärtuslikuks hinnatud filmi monteeritud algmaterjal, sellega kaasnev dokumentatsioon; Kuldmuna *shortlist*'i valitud reklaamfilmid; BFM bakalaureuse ja magistri taseme lõputööna valminud tudengifilmid ja ilma riigi rahastuseta toodetud filmide monteeritud algmaterjal sellega kaasneva dokumentatsiooniga kuuluvad üleandmisele Rahvusarhiivi vastavalt säilituseksemplari seadusele, arhiiviseadusele ja arhiivieeskirjale.

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Vares
Rahvusarhiivi
hindamiskomisjoni esimees